

KÚRIA

Bfv.I.1751/2015/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év február hó 23. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A hamis tanúzás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a Fejér Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Székesfehérvári Járásbíróság 3.B.1393/2011/21. számú ítéletét, valamint a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bf.203/2014/3. számú végzését megváltoztatja,

a felmentő rendelkezést mellőzi, és a terhelt terhére megállapított cselekményt egységesen hamis tanúzás büntettének minősíti [Btk. 272. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (5) bekezdés I. fordulata],

egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Székesfehérvári Járásbíróság a 2014. június 13. napján kihirdetett 3.B.1393/2011/21. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki hamis magánokirat felhasználása vétségében [Btk. 345. §]; ezért őt kétszáz napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egy napi tétel összegét ezer forintban állapítva meg azzal, hogy a kiszabott kétszázezer forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén fogházbüntetésre kell átváltoztatni. A terheltet ugyanakkor az ellene hamis tanúzás büntette [Btk. 272. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés] vádja alól felmentette. Rendelkezett a felmerült bünygyi költség viseléséről is.

Az ellentétes irányú fellebbezések alapján másodfokon eljár

Székesfehérvári Törvényszék a 2015. június 9. napján kihirdetett 1.Bf.203/2014/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a Fejér Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványt nyújtott be a terhelt terhére, azt a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapozva.

Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok tévedtek, amikor nem állapították meg a terhelt bűnösségét a hamis tanúzás büntetében. Álláspontja szerint az egyébként megalapozott tényállásból következően a terhelt tudta, hogy tőle a bíróság érkeztető bélyegzőjével ellátott iratot azért kéri korábbi megbízójának képviselője, mert azzal kívánta igazolni, hogy a terhelt a jogorvoslati indítványt benyújtotta a bírósághoz. Így megítélése szerint legalább eshetőlegesen fel kellett merülnie a tudatában, hogy az irat hamis voltáról tudomással nem bír, de a kérdéses polgári ügy folytatásában érdekelt kft. képviselője ezt az iratot a bíróságon a rendkívüli perorvoslat lefolytatása érdekében fel fogja használni; így ez utóbbi személy közvetett tettességére figyelemmel a terhelt cselekménye tényállásszerű.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria az első és másodfokú ítéletet megváltoztatva a részfelmentés helyett a terhelt bűnösségét állapítsa meg hamis tanúzás büntetében is, és a terhelttel szemben halmazati büntetésként szabja ki az időmúlásra figyelemmel már nem vitatott jellegű és mértékű pénzbüntetést.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, azonban attól eltérően azt indítványozta, hogy a Kúria a Székesfehérvári Törvényszék végzését helyezze hatályon kívül és a másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra (BF.1555/2015/2.).

A felülvizsgálati indítványra a terhelt védője által tett észrevétel szerint a jogerős közbenső ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati indítvány nem vonatkozik az ügy lényeges körülményére, így ezen megkívánt tényállási elem hiányában a bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg.

Hivatkozott arra is, hogy a hamis okiratot a bíróságnál nem a terhelt nyújtotta be, így nem lehet a bűncselekmény tette, közvetett tettessége pedig azért nem állapítható meg, mert az nem nyert kétséget kizáróan bizonyítást, miszerint a terhelt a hamis magánokiratot azért juttatta el a helyébe lépő jogi képviselőnek, hogy ő azt a perben felhasználja, és még az sem zárható ki, hogy a terhelt nem is tudott az okirat valótlán tartalmáról.

Emellett álláspontja szerint a tudati tények vizsgálata egyébként is a megállapított tényállás támadásának tekinthető, melyre

figyelemmel a felülvizsgálati indítvány kizárt; ennek alátámasztására eseti döntésekre is hivatkozott.

Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

A Kúria nyilvános ülésén a legfőbb ügyész képviselője és a védő is fenntartotta indítványát, a terhelt pedig arra hivatkozott, hogy nem követett el bűncselekményt.

.-.-.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően az indítványban megjelölt okra figyelemmel vizsgálta felül, emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Ilyen, a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértést nem észlelt sem az első-, sem a másodfokú bíróság eljárásban.

Felülvizsgálatnak a Be. 416. § (1) bekezdés - indítványozó által hivatkozott - a) pontja alapján akkor van helye, ha a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az ezen okra figyelemmel előterjesztett felülvizsgálati indítvány részben megalapozott.

Az eljárt bíróságok tévesen foglaltak állást a hamis tanúzás büntettének megvalósulása, valamint a hamis magánokirat felhasználásának vétsége és a hamis tanúzás büntettének halmazata kapcsán.

A Btk. 345. §-a szerint a hamis magánokirat felhasználásának vétségét az követi el, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának, vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított, vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál. Ugyanígy rendelkezett az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 276. §-a a magánokirat-hamisításról.

A Btk. 272. § (2) bekezdés c) pontja szerint - ahogy az 1978. évi IV. törvény 238. § (2) bekezdés c) pontja szerint is - hamis tanúzást valósít meg, aki büntető- vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat, és a polgári ügyben hamis okirat szolgáltatásával elkövetett hamis

tanúzás büntetettének büntetési tétele - mindkét törvényhely (5) bekezdésének első fordulata szerint - három évig terjedő szabadságvesztés.

A Be. 76. § (1) bekezdése szerint az okirat és a tárgyi bizonyítási eszköz a bizonyítás eszközei, ahogy a Pp. 166. § (1) bekezdése szerint is; azaz a büntetőjogi tényállás két bizonyítási eszközt nevesít. A hamis tanúzás hamis okirat szolgáltatásával elkövetett bűncselekményét megvalósítja ezek bármelyikének szolgáltatásával akár büntető, akár polgári perben az, aki tud annak hamis voltáról.

A bűncselekmény törvényi tényállás szerinti elkövetési magatartása - az első fokon eljáró bíróság és a védő által kifejtettektől eltérően - független attól, hogy a perben szolgáltatott hamis okirat az ügy lényeges körülményeire vonatkozik-e; a bűncselekmény megállapításának feltételei a szolgáltatott okirat hamis volta, továbbá az, hogy azt polgári vagy büntető perben szolgáltatassák, és a bizonyítási eszköz hamis voltáról az elkövető tudomással bírjon.

A munkaügyi perben is irányadó eljárási törvény, a Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.

A 272. § (1) bekezdése szerint pedig a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani vagy ajánlott küldeményként postára adni.

Ennek megfelelően ahhoz, hogy a terhelt korábbi megbízójának érdekét szolgáló felülvizsgálati eljárás meginduljon, elengedhetetlen lett volna az erre irányuló kérelem határidőben történő benyújtása a bírósághoz.

A polgári eljárásban a Pp. 163. § (1) bekezdése szerint a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást vesz fel, és a 164. § (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

Ezeknek a tényeknek jelentősége lehet anyagi és eljárásjogi szempontból egyaránt.

A Be. 75. § (1) bekezdése pedig ki is mondja, hogy a bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető anyagi és eljárási jogszabályok alkalmazásában jelentősek.

Az irányadó tényállásban megjelölt munkaügyi perben hozott közbenső ítélet kapcsán a felülvizsgálati eljárás megindulásának feltétele

volt az erre irányuló indítvány, és annak benyújtását volt hivatott igazolni a hamis okirat.

A polgári eljárás szabályai szerint folyó munkaügyi per pedig a polgári perrel azonos büntetőjogi védelemben részesül, a hamis tanúzás kapcsán polgári pernek minősül.

Miután az nem is vitatott, hogy egy munkaügyi perben használták fel a hamis okiratot, egyértelmű, hogy a hamis okirat szolgáltatására perben került sor.

A bíróság előtt folyó perben emellett a hamis okirat szolgáltatásával a hamis tanúzás büntette befejezetté vált azzal, hogy hamis okiratról a bíróság tudomást szerzett, és ehhez nem volt szükség arra, hogy hitelt is adjon neki.

Így nincs jelentősége annak sem, hogy a hamis okirat - a hamisított bélyegzőn szereplő dátumra, azaz az indítvány elkészítésére tekintettel - alkalmas volt-e a kívánt joghatás kiváltására.

Azaz a munkaügyi perben a hamis tartalmú indítvány szolgáltatásával a bűncselekmény törvényi tényállása megvalósult.

Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor ítéletében arra utalt, hogy egyéb akadály hiányában a hamis magánokirat felhasználásának vétségét halmazatban lehetne megállapítani a hamis tanúzás büntetével, mivel a hamis magánokiratot a terhelt saját érdekében már korábban felhasználta, mint ahogy az adott ügyben annak a bírósághoz történő benyújtására sor került.

Ez éppen az elsőfokú bíróság által megállapított és a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállásra figyelemmel sem helytálló. Ugyanerre tekintettel nem helytálló a törvénytér álláspontja sem, miszerint nem merült fel adat arra, hogy a terhelt a hamis okiratnak a korábbi megbízójához történt eljuttatásán kívül bármilyen aktív magatartást tanúsított volna, illetve rábírta volna korábbi megbízója képviselőjét, aki az okirat hamis voltáról nem tudott, hogy azt a munkaügyi bíróságon felhasználja, így nem tényállásszerű a hamis tanúzás kapcsán a terhelt magatartása.

A tényállás szerint a terhelt készítette a hamis magánokiratot, azt alá is írta és ellátta a valótlan keltezéssel, majd azt eljuttatta korábbi megbízójához, az ... Kft.-hez annak érdekében, hogy ezzel igazolja: ő a felülvizsgálati indítványt a Székesfehérvári Munkaügyi Bírósághoz benyújtotta.

Ugyancsak a tényállás szerint azonban csak azt nem lehetett megállapítani, hogy pontosan mikor és ki látta el az okiratot

valótlanul a bírósági - az érkezést hamisan tanúsító - bélyegzőlenyomattal; ugyanakkor azonban korábbi megbízójának képviselőjével a terhelt 2011. február 11-én a következőket közölte e-mailben: „tegnap este megtaláltam egy másolatot a leadott iratról”, és az általa ugyanazon a napon eljuttatott hamis okiratot mutatta be a jogi képviselő másnap a bíróságon.

A terhelt az irányadó tényállás szerint nem készítette el határidőben az indítványt, arra csak azután került sor, hogy korábbi megbízója azt rajta kereste, az ő sürgetésére írta csak meg több mint egy évvel a határidő lejárta után, azt korábbi dátummal ellátva, és tisztában volt azzal is, hogy azon a bíróság érkeztető bélyegzője hamis.

Azaz korábbi megbízójának félrevezetése érdekében nem csupán azt közölte, hogy a felülvizsgálati indítványt ő időben elkészítette és be is nyújtotta. Ehelyett egy olyan okiratot is készített, amit hamis keltezéssel látott el, majd - miután az irat az elkészülte előtt nyilvánvalóan nem érkeztetett meg a bíróságra - tudva, hogy az azon az ismeretlen személy által szkennelt érkeztető bélyegző nem a bíróságtól származik, a hamis okiratot továbbította.

Azt pedig tudnia kellett, hogy egy ilyen okiratra más célból, minthogy azt a bíróság előtt bizonyítékként felhasználják annak igazolására, hogy a felülvizsgálati eljárást megindították, nem lehet szükség; különösen helytálló ez ügyvéd voltára tekintettel.

Ebből következően - ahogy arra a főügyészség is utalt - tudata legalábbis eshetőleges formában átfogta azt, miszerint korábbi megbízójának képviselője az általa valódinak vélt, ténylegesen azonban hamis okiratot fel fogja használni a bíróságon annak igazolására, hogy a jogorvoslati nyilatkozat benyújtása megtörtént.

Azaz helytelenül következtetett az első fokon eljáró bíróság arra, hogy nem nyert bizonyítást, miszerint a terhelt tudata kiterjedt volna arra: a korábbi megbízójának átadott hamis okiratot a bíróságon felhasználják.

Ugyancsak nem helytálló a másodfokú bíróság által kifejtett azon álláspont, amely szerint azért nem valósította meg a terhelt a hamis tanúzás büntettének törvényi tényállását, mert nem bizonyított, hogy bármilyen aktív magatartást tanúsított az okirat bíróságon történő felhasználása érdekében.

A Btk. 13. § (2) bekezdése szerint közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását tévedésben lévő személy felhasználásával valósítja meg.

Az adott ügyben egy olyan személy szolgáltatott a bíróságon hamis

bizonyítási eszközt - okiratot -, akinek annak hamis voltáról nem volt tudomása.

Számaára azonban a hamis okiratot a terhelt juttatta el, aki annak hamis tartalmáról tudott.

Jelentősége van annak is, hogy megbízása megszűnésére figyelemmel a terhelt már nem volt jogosult a bíróság előtt eljárni, ezért csupán korábbi megbízójának juttathatta el az okiratot.

Így a terhelt cselekményével közvetett tettesként megvalósította a hamis tanúzás büntettét.

Ugyanakkor töretlen a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a hamis magánokirat felhasználása vétségének és a hamis magánokirat szolgáltatásával megvalósuló hamis tanúzás büntettének alaki halmazata látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül. Ezt az álláspontot képviseli a Kúria a BH 2014/9. számában B.14. szám alatt közzétett elvi határozata is.

A halmazat látszólagosságának megítélése szempontjából nem annak van jelentősége, hogy a terhelt először leadta a hamis magánokiratot az ... Kft. portáján, majd ezt követően az új jogi képviselő azt a bírósághoz benyújtotta. A terhelt ugyanis amellet, hogy a hamis magánokirattal megbízójának is igazolni igyekezett a rendkívüli jogorvoslati eljárás megindítását, az előbb már kifejtetteknek megfelelően ügyvédként azzal is tisztában volt, hogy a megbízó cég jogi képviselőjének erre azért volt szüksége, mert ennek birtokában tudta igazolni a munkaügyi bíróságon a felülvizsgálati eljárás megindítását, ehhez az okiratot fel is kellett használnia.

A terhelt ezért az okirat leadásakor ebbe legalábbis belenyugodott.

Ezért a felülvizsgálati indítványtól eltérően a hamis tanúzás büntette mellett a cselekmény hamis magánokirat felhasználásának vétségekénti minősítése nem lett volna törvényes. Bár mindkét bűncselekmény törvényi tényállása megvalósult, halmazatuk csupán látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatokat megváltoztatta, mellőzte a felmentő rendelkezést és a terhelti cselekményt a Btk. 272. § (1) bekezdésére figyelemmel a (2) bekezdés c) pontja és az (5) bekezdés I. fordulata szerinti hamis tanúzás büntettének minősítette.

Ugyanakkor a büntetés kiszabása során irányadó, az eljáró bíróságok által is figyelembe vett körülményekre, különösen a jelentős időmúlásra tekintettel a büntetési célok eléréséhez elegendőnek találta a kiszabott pénzbüntetést.

Ezért a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat egyebekben a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria ítélete elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

*A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő*